PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 18 (117) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, środa 23 maja 1928 r.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

EXPOSÉ MIN. ZALESKIEGO. Izwiestja 20.V Tass z Warszawy podaje streszczenie exposé min. Zaleskiego, wygłoszone na komisji spraw zagranicznych. Komentując to exposé, „Izwiestja" piszą m. in., iż „nie mogą nie zgodzić się z tą częścią prasy polskiej, która uważa przemówienie min. Zaleskiego, nietyle jako exposé, ile jako kartki kalendarzowe z ostatnich dwóch lat. Ostre kąty polskiej polityki zewnętrznej zostały w mowie min. Zaleskiego zgładzone, dzięki czemu otrzymuje się wrażenie, że *„na Szipkie polskoj wnieszniej politiki wsio spokojno"*.

Interpretacja przez min. Zaleskiego propozycyj Kellogga — pisze dziennik — zgadza się w ogólnych linjach z francuskim punktem widzenia, chociaż pierwszy punkt sformułowania jest próbą złagodzenia rozbieżności, jaka istnieje między francuskim a amerykańskim punktem widzenia. Zwraca uwagę podkreślenie przez Zaleskiego warunku, że arbitraż może być oparty tylko na istniejących traktatach. Podkreślanie to uzewnętrznia się i w innych miejscach przemówienia i świadczy ponownie o podstawowych zadaniach polityki polskiej, usiłującej zachować w pełni system wersalski. Specjalnym niepokojem dźwięczy ustęp mowy Zaleskiego (chociaż p. Zaleski wszelkiemi sposobami stara się go ukryć), poświęcony rokowaniom francusko - niemieckim. Według p. Zaleskiego, utrzymanie w całości systemu wersalskiego jest związane nierozdzielnie z utrzymaniem pokoju.

Omawiając tę część mowy min. Zaleskiego, gdzie poruszone zostały prace Ligi, a szczególnie prace przygotowawczej komisji rozbrojeniowej, p. Zaleski — pisze dziennik — nie mógł powstrzymać się od wycieczek przeciwko ZSRR.

Niestety — piszą „Izwiestja" — p. Zaleski, prócz ogólnikowych frazesów, nie powiedział nic o swej rzymskiej wizycie u Mussoliniego, ani o problemacie stosunków polsko - niemieckich, mimo, iż te dwie kwestje stanowią zasadnicze zagadnienie bieżącej polskiej polityki zagranicznej. Również mało uwagi poświęcił on stosunkom polsko - litewskim, które — jak wiadomo — pozostają naprężonemi.

Mówiąc o stosunkach polsko - sowieckich, p. Zaleski stał się autorem „nowego terminu". Według słów polskiego min. spr. zagr. „stosunki z ZSRR. są poprawnie normalne". Dziennik ma pretensję do min. Zaleskiego, że pominął milczeniem zamach na Lizarewa.

„Trudno związać koniec z końcem w tej części przemówienia, gdzie p. Zaleski mówił o perspektywach stosunków handlowych między Polską a ZSRR. Z jednej strony polski minister atakuje sowiecki monopol handlu zagranicznego, a z drugiej stwierdza, iż osiągnięto pozytywne rezultaty w dziedzinie ekonomicznej, a mianowicie w rozwoju handlu między obydwoma krajami. Logiczny wniosek z tego, że monopol nie przeszkadza w handlu zagranicznym, a tylko „moda" napaści na monopol handlu zagranicznego wzięła górę w mowie p. Zaleskiego nad realnem poczuciem rzeczywistości".

Dziennik koryguje min. Zaleskiego, że inicjatywa zaproszenia Turcji do komisji rozbrojeniowej wyszła ze strony ZSRR., a nie Polski, i podkreśla jeszcze raz, że podstawowe zagadnienia polityki polskiej zostały zawoalowane w mowie min. Zaleskiego, a sama mowa jest mało przekonywująca. Dziennik wyraża przypuszczenie, że zagadnienia te ujawnią się w tych komentarzach, w jakie polska prasa zaopatrzy przemówienie min. Zaleskiego.

„Izwiestja", podając głosy prasy polskiej o exposé min. Zaleskiego, cytują artykuły „Warszawianki", „Gaz. Por. Warszawskiej", „Dnia Polskiego", „Głosu Prawdy" i „Przeglądu Wieczornego".

ARESZTOWANIA KRAKOWSKIE. Izwiestja 22.V, komentując artykuł krakowskiego „Czasu", podkreślają, iż artykuł ten potwierdza słuszność opinji, głoszonych przez prasę sowiecką o istotnych celach aresztowań krakowskich, zmierzających do skompromitowania sowieckiego przedstawicielstwa dyplomatycznego. Dziennik podaje następnie treść noty protestacyjnej, doręczonej przez ministra pełnomocnego w Warszawie w związku z próbami urzędnika polskiego Turka szantażowania i prowokowania poselstwa sowieckiego.

PROCES HROMADY. Zwiezda 4.V polemizuje z „Kur. Wileńskim" i napada na Polskę z powodu procesu Hromady, zarzucając jej niszczenie Białorusi. Romantyzm demokratyczny potrzebny jest Marsz. Piłsudskiemu, żeby bez przeszkód niszczyć Białoruś

ogniem i mieczem. Wszyscy demokraci, jak prof. Bujak, Kutrzeba, Świechowski, Kamieniecki i inni, którzy pisali na temat Białorusi, byli zabawkami w rękach Piłsudskiego i byli przez niego kierowani w jednym celu — żeby oszukać Białorusinów. Piłsudski chce wywołać wrażenie wśród Białorusinów, że jakkolwiek polski sąd państwowy wypełnia swój obowiązek, to jednak poza tem istnieje demokracja polska, sądząca według swego sumienia. Ta demokracja musi uniewinnić Taraszkiewicza i Rak-Michajłowskiego, którzy razem z Polską walczyli przeciwko caryzmowi.

Dziennik wyraża przekonanie, że hromadowcy zostaną uniewinnieni, albo ułaskawieni, bo tego wymaga polityka Polski.

SPRAWA DONBASU. Prawda 12.V (Leningrad) w artykule „Szachtinskoje dieło i mieżdunarodnaja obstanowka" wplątuje w sprawę inżynierów Donbasu i Polskę, pisząc, że ośrodkiem akcji kontrrewolucyjnej na Donie były Paryż i Warszawa. W Paryżu koncentrowała się znaczna część b. właścicieli kopalń, Warszawa zaś była zawsze najdogodniejszym terenem do fabrykowania fałszywych dokumentów i innych działań kontrrewolucyjnych, skierowanych przeciwko ZSRR. Najlepiej świadczą o tem — pisze dziennik — zamachy na Wojkowa i Lizarewa, a także — prowokacyjna działalność Drużyłowskiego.

Dalej dziennik wspomina o chęciach Anglji zorganizowania wrogiego ZSRR. związku państw bałtyckich.

ZSRR A GRECJA. Izwiestja 20.V. Tass z Aten donosi za „Eleveteron Vima", organem partji liberalno-postępowej, iż opublikowane zostało postanowienie komisji przy Min. Spr. Zagr. w sprawie porozumienia celnego między ZSRR a Grecją. Komisja postanowiła nie zrywać porozumienia, ponieważ odmowa ratyfikacji przez Parlament porozumienie to anuluje. Wobec takiej sytuacji komisja postanowiła postarać się o zabezpieczenie w drodze ustawowej pewnego kontygentu wywozowego. Istnieje projekt o uregulowaniu eksportu greckiego do różnych państw.

Katimerini, organ niezależnych nacjonalistów, publikuje komunikat Min. Spr. Zagr., w którym podkreślone jest, iż porozumienie celne z ZSRR jest dla Grecji niewygodne. Dziennik grecki oznajmia, że po anulowaniu porozumienia celnego stosunki handlowe między ZSRR a Grecją będą regulowane na podstawie opracowywanej obecnie ustawy, regulującej handel Grecji z niektóremi państwami.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE GOSPODARCZE.

POLITYKA DWUCH RĄK. Wozrożdenje 11.V omawia w artykule wstępnym ostatni dekret rządu sowieckiego w sprawie ulg udzielanych koncesjonarjuszom budującym domy mieszkalne, nazywając go aktem „tworzącym oazę kapitalistyczną w społeczeństwie socjalistycznem". Dziennik zaznacza, że rząd sowiecki w razie potrzeby wycofuje się z najbardziej zasadniczych pozycyj, jak miało to naprzykład miejsce przy normowaniu warunków pracy przy budowie kolei turkiestańsko-syberyjskiej, gdzie robotnicy zostali wyjęci z pod działania ogólnego sowieckiego kodeksu pracy.

INICJATYWA PRYWATNA I PAŃSTWOWA. Ibidem 13.V omawia wyniki kampanji zbożowej stwierdzając, że nadmierne przeładowanie aparatu państwowego funkcjami gospodarczemi, będąc w państwie sowieckiem naturalnem następstwem panowania partji komunistycznej, musi zawsze doprowadzić do zmniejszenia wartości pracy tego aparatu.

WYNIKI KAMPANJI ZBOŻOWEJ. Prawda 13.V w artykule wstępnym omawia dotychczasowe wyniki kampanji zbożowej w ciągu pierwszych 10 miesięcy roku gospodarczego. Dziennik stwierdza, że dzięki energicznej pracy partji i organów gospodarczych w ciągu wspomnianego okresu zebrano 10.548.000 tysięcy ton zboża, co prawie równa się ilości zebranej w tym samym okresie czasu w roku ubiegłym, wynoszącej 10.632.000 ton. Wskazując dalej na znaczny spadek wyników kampanji w kwietniu i pierwszej połowie maja, dziennik nawołuje do zwiększenia energji organów gospodarczych, gdyż w przeciwnym razie plan nie zostanie wykonany.

Ibidem 18.V przytacza urzędowe dane o wynikach kampanji zbożowej za maj r. b. Dane stwierdzają wzrost wyników w trzecim 5-dniowym okresie tego miesiąca, lecz równocześnie podają, że w ciągu 15 pierwszych dni maja zebrano na całem terytorjum ZSRR zaledwie 102.705 ton zboża, co stanowi tylko 14,1% ilości planowanej na maj.

KONFERENCJA W SYMFEROPOLU. Siewodnia 19.V omawia wyniki odbytej w Symferopolu pomiędzy 21 kwietnia a 14 maja konferencji przedstawicieli kolei żelaznych Rosji sowieckiej, Łotwy, Litwy i Estonji. Konferencja omawiała nowe przepisy wykorzystania wagonów osobowych w komunikacji pomiędzy wymienionemi krajami i przepisy o regulowaniu formalności celnych i paszportowych.

5-LETNI PLAN ROZWOJU TRANSPORTU KOLEJOWEGO. Prawda 13.V zamieszcza streszczenie referatu komisarjatu komunikacji złożonego w prezydjum komitetu planowego ZSRR o perspektywach rozwoju transportu kolejowego. Referat przewiduje zwiększenie się w następnym 5-io letnim okresie obrotu ładunków o 50% i projektuje szereg zarządzeń mających zwiększyć zdolności przewozowe kolei sowieckich. Przedewszystkiem projektowane jest zbudowanie w tym okresie czasu około 13 tysięcy klm. nowych linji kolejowych, co spowoduje wydatek około 2 miljardów rubli. Na dokończenie zaczętych już i będących w budowie linji potrzeba 800 miljonów rubli. Prócz tego ma być przeprowadzona rekonstrukcja szeregu linji i taboru, co pozwoli zwiększyć szybkość pociągów towarowych o 15% i zmniejszy koszta przewozu o 25%.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO. Orka 9.V podaje notatkę o rozpoczynających się w czerwcu r. b. w Mińsku kursach dokształcających dla nauczycielstwa polskich szkół ludowych. Na kursy przyjęte będzie 40 osób z pośród nauczycieli okręgów Mińskiego, Orszańskiego, Bobrujskiego, Homelskiego, Mohylowskiego, Witebskiego, Połockiego i Mozyrskiego.

WYCIECZKA LITERATÓW UKRAIŃSKICH NA BIAŁORUŚ. Proletarska Prawda 12.V podaje z Charkowa szereg wiadomości o stosunkach nawiązanych pomiędzy literatami ukraińskimi a białoruskimi. W tym roku komisarjat oświaty organizuje wyjazd do Białorusi sowieckiej wycieczki sowieckich literatów ukraińskich. Na czele wycieczki stanie Pilipenko. Prócz tego notatka podaje, że niedawno na Ukrainie bawiła wycieczka literatów białoruskich. Wynikiem stosunków nawiązanych pomiędzy organizacjami literackiemi obu krajów jest przygotowanie wydawnictwa dwuch zbiorów utworów literatury ukraińskiej w języku białoruskim, które zostaną wydane przez państwowe wydawnictwo białoruskie. Na Ukrainie ma wyjść zbiór białoruskich utworów literackich przetłomaczonych na język ukraiński.

SPRAWY LOKALNE.

LOKATA POŻYCZEK NA KAUKAZIE PÓŁNOCNYM. Włast Truda (Władykaukaz) 11.V podaje, że rozmieszczenie pożyczki włościańskiej w krajach północnego Kaukazu zostało dokonane z zupełnem powodzeniem. Tak w Inguszetji rozmieszczono 101,93% wyznaczonej sumy, a w Osetji — 96,3%.

PRZEBIEG KAMPANJI SAMOOPODATKOWANIA NA BIAŁORUSI. Orka 9.V zamieszcza komunikat białoruskiego komisarjatu skarbu o wynikach samoopodatkowania na Białorusi sowieckiej. Według tego komunikatu zadeklarowano dotąd sumę 2.461.241 rubli, z których do dnio 1-go maja wpłacono 34%.

DZIAŁALNOŚĆ SOWIETÓW MIEJSKICH. Izwiestja 18.V zamieszcza dane statystyczne o pracy sowietów miejskich w ZSRR, przytaczając cyfry posiedzeń ogólnych, dane o liczbach członków i ich absytnencji, o posiedzeniach rozmaitych sekcji i komisji i t. d.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

BADANIE BUDŻETÓW WIEJSKICH. Izwiestja 16.V zamieszcza streszczenie sprawozdania z badań nad budżetami gromad wiejskich, przeprowadzonych przez specjalnie wydelegowanych urzędników komisarjatu inspekcji. Badania wykazały, że praktycznie specjalne budżety gromad wiejskich pozostają dotychczas w dziedzinie prób i są stosowane tylko w rzadkich wypadkach. Gminne komitety wykonawcze niechętnie przyznają to prawo poszczególnym gromadom. Samodzielne budżety gromad stanowią zwykle tylko bardzo nieznaczną część wydatków i dochodów ogólnego budżetu gminnego. Naogół próba usamodzielnienia budżetowego gromad wiejskich nie dała dotąd pozytywnych wyników.

3-LECIE WŁADZY SOWIECKIEJ NA SACHALINIE. Ibidem 15.V zamieszcza korespondencję z Sachalinu, zawierającą rodzaj sprawozdania z wyników 3-letnich rządów sowieckich na Sachalinie północnym. Korespondent przytacza szereg cyfr, świadczących o postępie, dokonanym w tym okresie czasu, jak naprzykład: zwiększenie liczby szkół z 18 do 70, rozwój kooperacji, urządzenie czterech szpitali z 10 lekarzami (przed rewolucją szpitali nie było) i t. d.

ARTYKUŁY NIEUWZGIĘDNIONE.

Prawda 20.V. Cushendun—słowik genewski—i zmierzch pokoju na Dalekim Wschodzie. (Autor dochodzi do konkluzji, że genewskie tezy delegacji sowieckiej i kontr-tezy imperjalistów przechodzą surową próbę życiową w wypadkach w Szandunie.

Prawda 17.V. Przemówienie Stalina, wygłoszone na VIII zjeździe związku młodzieży komunistycznej dnia 16-go maja. — M. Kantor. Przemysł rolny. — 18.V. Przed zjazdem gospodarstw kolektywnych. Jak ustabilizować gospodarstwa kolektywne. — 19.V. Wyniki zjazdu związku młodzieży komunistycznej, art. wstępny.

Prawda 12.V. A. Zajcew — Wrzód smoleński. — 13.V. Moment żywiołowy w organizacji gospodarstw kolektywnych. — 15.V. A. Jakowlew — Nauka Smoleńska.

Izwiestja 18.V. Przed procesem. Art. wstępny w sprawie szachtyńskiej. — 19.V. Sprawozdanie o przebiegu pierwszego dnia procesu. — Kolektywizacja na Kaukazie północnym.

Izwiestja 13.V. P. Lwow — Kopalnie włościańskie. — Przygotowania do jesiennej kampanji siewnej. — 16.V. Na robotach budowlanych (informacje o stanie prac budowlanych w rozmaitych miejscowościach Związku Sowieckiego). — Komuniści i komunarzy — art. A. Agranowskiego. — M. Szein — O nowych opłatach mieszkaniowych — N. Krylenko — O dzisiejszych problematach sądu i prawa.

Ekonomiczeskaja Żiźń 20.V. Wybory do Reichstagu.

Ekonomiczeskaja Żiźń 9.V. Zadania i potrzeby budownictwa mieszkaniowego. — Typy mieszkania robotniczego. — Kooperacja mieszkaniowa w bieżącym sezonie budowlanym. — Rynki w kwietniu.

Wozrożdenje 16.V. Bohaterzy przeciwko swojemu krajowi (artykuł wstępny). — Eurazjanizm i własność — art. A. Sałtykowa.

Poslednija Nowosti 15.V. S. Zagorski. Naoczne wyniki (art. o wynikach polityki mieszkaniowej).

Nowoje Wremia 18.V. Przeciwko eurazjanizmowi (odczyt prof. E. Spektorskiego).

Wozrożdenje 18.V. Kolejna ofiara. Art. wstępny o procesie szachtyńskim.

Poślednija Nowosti. Gdzie prawdziwi winowajcy. Art. wstępny o procesie szachtyńskim.

Russkij Wojennyj Wiestnik Nr. 145. Własność w pojmowaniu eurazjan. Pierwsza część artykułu W. Biełucha-Kochanowskiego.

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40

Drukowane na prawach rękopisu.